

memorii | jurnale

Andrei Popescu, născut în 1987 la București, este doctor în istorie și cercetător independent, fiind autorul mai multor studii și volume destinate publicării sau circuitului privat. S-a specializat mai ales în domeniul istoriei moderne a României, cu preponderență în zona elitei politice, a biografiilor și genealogiilor. Cercetările ale căror rezultate au fost destinate publicării privesc volumele *Iancu Flondor: Bucovina și România Mare. Documente și scrisori* (Humanitas, 2017) și *Elita Basarabiei la 1917–1918: Zece personalități care au făcut Unirea* (Minerva, 2018), cărțile în curs de publicare *Grigore Filipescu: Viața, activitatea și năzbâțiile unui om politic controversat din perioada interbelică* și *Partidul Conservator din perioada interbelică*, dar și o serie de studii apărute în reviste de specialitate sau în volume colective.

Andrei Popescu

Jean Miculescu

boierul de la Călinești

Studiu introductiv de Petre Guran

Cu schițe de Ana-Maria Goilav

 HUMANITAS
BUCUREȘTI

Redactor: Oana Bârna
Coperta: Ioana Nedelcu
Tehnoredactor: Manuela Măxineanu
DTP: Dan Dulgheru

Lucrare executată la Livco Design

© HUMANITAS, 2019

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
Popescu, Andrei

Jean Miclescu, boierul de la Călinești
/ Andrei Popescu; st. introd. de Petre Guran;
cu il. de Ana-Maria Goilav. –

București: Humanitas, 2019

Conține bibliografie

Index

ISBN 978-973-50-6443-3

I. Guran, Petre (st. introd.)

II. Goilav, Ana-Maria (il.)

929

EDITURA HUMANITAS

Piața Presei Libere 1, 013701 București, România

tel. 021/408 83 50, fax 021/408 83 51

www.humanitas.ro

Comenzi online: www.libhumanitas.ro

Comenzi prin e-mail: vanzari@libhumanitas.ro

Comenzi telefonice: 021/311 23 30

STUDIU INTRODUCȚIV

Lumea întrezărită din conacul Miclescu

Cu schițe de Ana-Maria Goilav

„*Noi, Micleștii, suntem aici
dinaintea descălecatului*“

Scriu acest cuvânt introductiv la rugămintea lui Radu și a Mionei Miclescu și cu gândul la ei. Radu este nepotul lui Ioan G. Miclescu și *actualul boier de la Călinești*. Oh! cât de straniu sună în secolul XXI, și totuși este riguros exact. Rândurile de față sunt ca o scrisoare care le este adresată, alcătuită din materia discuțiilor purtate în lungile nopți petrecute în conacul renăscut, cu ocazia numeroaselor vizite, cam în ritm de două-trei ori pe an, cu un pahar de Frâncușă de Cotnari în mâna musafirilor, dar un pocal de argint cu însemnele heraldice ale Micleștilor, Beldimanelor și ale mitropolitului Moldovei Sofronie, umplut cu un *single malt* scoțian, în mâna lui Radu Miclescu. Divagațiile istorice ale acestei precuvântări, idei născându-se în paralel cu tema principală a discuției sau desprinzându-se ca niște ramuri dintr-un mare trunchi ideatic, reproduc atmosfera nopților inspirate de la conac, dar în același timp încearcă să dezvăluie cititorului sensul acestei *historia arcana*, poveste ascunsă de dictatele ideologiilor oficiale ale secolului XX, dar și de conștiința că numai prin discreție mai poate fi apărută fragilitatea unui vieți trăite în nostalgia frumosului, dar reîntrupată în anii din urmă într-o operă artistică – restaurarea și reamenajarea conacului de la Călinești – unică și fascinantă.

Ocazia este dată de publicarea biografiei lui Ioan G. Miclescu, cunoscut în epocă sub forma franțuzită a numelui, Jean, dar mai

ales denumit emfatic de către contemporani „boierul de la Călinești“, jurist, om politic conservator, dramaturg și publicist din a doua jumătate a secolului al XIX-lea și primele decenii ale secolului XX, scrisă cu empatie și deferență, dar și cu acribie profesională de cercetătorul Andrei Popescu.

Andrei Popescu merită toată lauda pentru disponibilitatea de a lăsa deoparte eroii oficiali ai istoriei naționale pentru a se apleca asupra figurilor ascunse ale pământului Moldovei. Mie îmi pare reconfortant paradoxul ca, după ce am sărbătorit abia primul centenar al României, după cum s-a vehiculat cu ușurătate în dezbaterile publice, să putem citi și istoria unui neam boieresc de șapte ori centenar. Dacă România se concepe recentă și revoluționară, făuritorii ei mai puțin exaltați scriau istorie prin ambițiile și mândriile lor de multe secole deja. După cum amintește Radu Miclescu, cu voce stinsă și un zâmbet melancolic în colțul gurii: „noi suntem aici dinaintea descălecatului“. În povestea conacului de la Călinești și a succesivelor generații de boieri care l-au locuit se înscriu mai multe file de istorie, petrecute la distanță demnă de scena mult prea pătimasă a Regatului modern al României, dar foarte importante pentru cei care vor să înțeleagă penumbrele și umbrele unei istorii oficiale. Cercetarea lui Andrei Popescu se apleacă într-un generos capitol introductiv și asupra istoriei mai vechi a familiei Miclescu, cu toate precauțiile pe care

le impune starea foarte lacunară a arhivelor noastre medievale, propunând o reconstituire a spiţei genealogice care duce până în vremea descălecatului Moldovei de către voievozii maramureşeni Dragoş şi Bogdan.

Nu-mi asum o competenţă în genealogie, disciplină a istoriei care cere multă meticulozitate şi răbdare, dar slab răsplătită de cititori. Adevărul e că fără un zest de bârfă şi o scânteie de zeflema riscă să rămână o lectură a registrelor de stare civilă. Genealogia are de altfel două laturi, după cum şi cine o spune, de preamărire, de poziţionare simbolică în societate sau cel puţin de autoflatare, când autorul vorbeşte de neamurile sale – vorba cutărei principese Ghica: „Atunci când mă gândesc la evghenia mea mă apucă cu leşin“ – , şi de ironie, persiflare şi uneori ponegrire – ca în cazul paharnicului Constantin Sion – când autorul ia peste picior fumurile altora. Calea de mijloc, plină de capcanele şi fantasmalele puse de naratorii din vechime, constă în a îndepărta informaţii, cu titlul de îndoielnice, până când nu mai ai o poveste, ci o lungă litanie de semne de întrebare. Însă în orice exagerare sau legendă istorică, e şi un sâmbure de adevăr, după cum a demonstrat Gheorghe Brătianu în *Tradiţia istorică despre întemeierea statelor româneşti*, de aceea pretenţiile evgheniceşti ale boierilor duc totuşi de multe ori într-o direcţie pe care istoricul se vede obligat s-o cerceteze şi în orice caz s-o redea ca atare atunci când ea are o vechime respectabilă. Măsura e dată de butada unui principe Orsini la întrebarea obraznică a lui Napoleon Bonaparte dacă e adevărat că ar pretinde că se trage din Cezar, contele replicând că nu pretinde, ci redă o tradiţie familială veche de o mie de ani. Dacă nici boierii nu sunt mai vechi decât lumea, sau, cum spune Lessing, strămoşul lor nu e nici el mai bătrân decât Adam, nici istoricii nu se pot juca de-a Constantin Sion dacă nu au talentul hiperbolei, al deriziunii savante şi al imprecăţiei din *Arhondologia Moldovei*, reducând toată istoria Moldovei la aproximativ „200 de ani de boierie“ (este o formulă recurentă din *Arhondologia Moldovei*). Între exigenţa preciziei istoriografice şi legitimitatea unei poveşti pe care o spun eu despre mine, fiindcă strămoşii mei sunt parte din mine, e

nevoie de o decantare ideologică, adică de a înțelege care este mesajul, de a identifica universul de gândire și simțire pe care îl exprimă o poveste familială cu aparențe de mitologizare.

Astfel, privitor la originile familiei Miclescu, întemeietor al familiei nu poate fi socotit nici marele vornic și apoi pârcălab de Hotin Borcea din secolul al XVI-lea, nici starostele Stanciu din secolul al XV-lea și cu atât mai puțin Ionașcu, diacul din Gugești, din secolul al XVII-lea, primul proprietar al satului Miclești, care a generat numele de familie, fiindcă nici unul dintre aceștia nu are profilul parvenitului cu calități excepționale și defecte pe măsură care își face loc la vârful unui societăți ierarhice. În general, când avem de a face cu *homines novi*, oameni care se ridică de la o stare socială foarte joasă la mari dregătorii și un rol politic semnificativ, acest fapt este remarcat de către contemporani, iar parcurusul lor se explică prin circumstanțe bine identificate în biografia lor, cum notează Ion Neculce în cazul lui Constantin Cantemir, în contradicție flagrantă cu genealogia tătarască autoflatantă dată de Dimitrie Cantemir în *Descrierea Moldovei*. De aceea, în cazul marilor familii boierești, lovindu-ne de lipsa atestărilor scrise, trebuie să distingem între certitudinea apariției unui neam nou și incapacitatea istoricului de a determina legăturile genealogice de la o generație la alta bazându-se numai pe sursele scrise cunoscute. În sensul acesta, simpla afirmație a unui neam boieresc în cursul secolelor al XVIII-lea–al XIX-lea privitoare la arborele său genealogic, și deci la originile familiei, este un indiciu puternic, care nu poate fi îndepărtat din dosar decât atunci când apare o sursă scrisă anterioară care să dezmință fără echivoc o astfel de tradiție familială. Dar, chiar și atunci, genealogistul modern trebuie să-și pună întrebarea cum s-a născut această tradiție familială, ce a determinat formularea unor pretenții nobiliare de un anumit tip.

În cazul Miclescu, discutăm despre o familie din categoria marii boierimi care își trage legitimitatea și puterea tocmai din faptul că precedă apariția domniei. Acești mari boieri fără funcții la curtea domnească, pe care îi găsim membri ai sfatului domnesc în seco-

JEAN MICLESCU,
boierul de la Călinești

ORIGINEA. FAMILIA MICLESCU

În căutarea începuturilor

Originea familiei Miclescu este un subiect încă deschis. Oficial, întemeietor al acestui neam este considerat a fi Ionașco diacul din Gugești, trăitor la sfârșitul secolului al XVI-lea și începutul secolului al XVII-lea, al cărui fiu, Gligorie, a avut în stăpânire satul Miclești, iar urmașii săi au adoptat numele Miclescu de la această moșie. De la aceștia și până în zilele noastre există o continuitate clară de la o generație la alta, demonstrată de documente. Rădăcinile familiei sunt însă mult mai vechi și merg probabil până în secolul al XIV-lea. Apar însă pe parcurs câteva incertitudini, iar istoricii și genealogiștii au lansat de-a lungul timpului mai multe supoziții, făcând totodată o serie de confuzii.

Presupusul strămoș cel mai îndepărtat al familiei Miclescu este Dragomir Albul. Unii istorici au presupus că Dragomir era fiul unui Albul sau că ar fi fost contemporan cu descălecatul lui Dragoș Vodă¹ și că ar fi venit din Maramureș² odată cu voievodul amintit. Fiii lui Dragomir Albul (în textul original în slavonă „Bealogo Dragomira“), Todor, Dmitro, Petr, Mihailo și Jiurj, sunt menționați în 1393, atunci când primesc de la voievodul Roman I un sat pe râul Suceava³.

¹) A.N.R. S.J. Botoșani, Fond Eugen Neculau, dosar 67, f. 4; D.M. I, pp. 13-15, 367-368, 436; Miclescu-Prăjescu 1938, p. 176. ²) Tudor-Radu Tiron, *Din ascendența Micleștilor. Note despre purtătorii numelui Borcea*, în *Istros*, anul XX, 2014, p. 788. ³) D.R.H. I, p. 6.

Dintre aceștia, cel care s-a remarcat a fost Giurgiu sau Jiurj/ Jurj, menționat în documente ca „pan Giurgiu staroste“ sau ulterior ca „Giurgiu de la Frătăuți“ și „Jurj Fratovschi“ (în slavonă „Jurja Fratovscogo“). Acesta a fost membru al Sfatului Domnesc timp de 35 de ani (1404–1439), sub domnia lui Alexandru cel Bun și apoi a fiilor săi Iliaș și Ștefan II. În timpul lui vodă Alexandru, Giurgiu a fost o vreme trecut primul între membrii Sfatului Domnesc (1404–1408), iar după 30 de ani a ajuns din nou cel dintâi dintre boieri, sub frații Iliaș și Ștefan (1435–1439)¹.

A murit probabil la sfârșitul anului 1439 sau în prima jumătate a anului următor, când dispăre brusc din documente. Conform unui studiu apărut recent, Jurj „purta o stemă cu leul în scut, iar coiful surmontat de un zbor de acvilă“². El a fost unul dintre cei mai importanți boieri de la începutul secolului al XV-lea și a lăsat moștenire fiilor săi mai multe sate în nordul Moldovei: Frătăuți, Vicșineț, Corjdanăuți, Botoșănița, Climăuți, Mianouți, Toporăuți, Mășcătești, Baloșinești, Bănțești, Văleni, Gălășești, Borălele, Jeerdani, Drislivele și încă un sat pe Nistru³.

Fiii, nepoții și strănepoții starostelui Giurgiu de la Frătăuți au purtat ca nume de familie Starostici (care uneori apare în varianta Stărostescul), dar nu au mai avut un rol așa de important în viața politică a Moldovei. Unul dintre fiu a fost Mihul Starostici, boier în sfatul domnului Petru Aron (1456)⁴, care a fost tatăl lui Fedco Starostici (menționat și ca Fetco sau Fedcov Stărostescul)⁵. Fiul acestuia din urmă, Stanciu Starostici, apare, alături de frații săi, în mai multe documente de la sfârșitul secolului al XV-lea, în care aceștia înstrăinau o mare parte dintre satele deținute. Printre acestea se numără Frătăuții, „unde au fost curțile străbunicului lor, Giurgiu de la Frătăuți, și ale bunicului lor, Mihul Starostici“⁶. Majoritatea posesiunilor lor au fost preluate de Ștefan cel Mare,

¹) *Ibidem*, pp. 28, 31, 33, 36, 43, 46, 47, 144, 196, 287 ș.a.; A.M., pp. 30, 34. ²) *Ibidem*, p. 62. ³) Miclescu-Prăjescu 1941, p. 5. ⁴) D.R.H. II, p. 86. ⁵) D.I.R. XVII, pp. 34, 51. ⁶) D.Ș.M. I, p. 381.

care le-a dăruit unor mănăstiri, în special Putnei¹. Pentru trei dintre sate, ei au primit de la domnitor alte două, plus o sumă de bani. Dintre noile lor posesiuni, una era satul Grigorești², pe care îl va stăpâni mai târziu familia Miclescu.

Interesant este că frații Starostici apar în documente în perioada 1482–1491 doar înstrăinându-și moșiile, fapt ce l-a făcut pe Ioan Miclescu-Prăjescu să afirme că ar fi vorba despre o „lichidare treptată“ a patrimoniului familiei. El mai observa că în timpul lui Ștefan cel Mare nici Mihul Starostici, nici fiul său Fedco, nici nepotul Stanciu nu sunt menționați ca membri ai Sfatului Domnesc sau deținând vreo dregătorie importantă, considerând că aceștia nu erau în grațiile voievodului, poate din cauză că nu au fost de partea sa în luptele pentru domnie. Numărul mare de sate luate de la urmașii lui Giurgiu de la Frătăuți și donate mănăstirilor pare să arate o „măsură de represalii“ a lui Ștefan cel Mare împotriva boierilor Starostici, mai spunea același istoric. De asemenea, el observa că Stanciu Starostici nu apare în documente deloc circa 12 ani, până în 1507, când aflăm că a murit, iar apoi dispar și descendenții săi timp de încă 11 ani. Toate acestea îl făceau pe Miclescu-Prăjescu să se întrebe dacă nu cumva Stanciu Starostici a căzut victima furiei lui Ștefan cel Mare, care spre sfârșitul domniei a „tăiat“ mai mulți boieri care îl sprijineau la tron pe Alexandru, unul dintre fiii voievodului³.

După Stanciu Starostici intervin câteva neclarități. Mai mulți cercetători au considerat că acesta este același cu hotnogul Stanciu⁴ sau chiar cu Stanciu Marele⁵. Aceste identificări au fost demonstrate ca fiind false de același Ioan Miclescu-Prăjescu⁶. Stanciu Starostici a avut mai mulți copii, printre care și Toader, al cărui fiu Ion a fost întemeietorul familiei Prăjescu⁷. Un alt fiu

1) Miclescu-Prăjescu 1941, p. 5. 2) D.Ș.M. I, p. 380. 3) Miclescu-Prăjescu 1938, pp. 178–180. 4) A.N.R. S.J. Botoșani, Fond Eugen Neculau, dosar 67, f. 3; D.M. I, p. 436. 5) A.R.M., Colecția de documente, doi arbori genealogici nesemnați. 6) Miclescu-Prăjescu 1937, pp. 359, 363. 7) D.I.R. XVII II, p. 25.

al lui Stanciu, Fedor (sau Fădor), este presupusul strămoș al familiei Miclescu.

Problema vine din faptul că există trei documente care menționează un Fedor, nepot al unui Ivanciu, însă în primul document Fedor este fiul lui Stanciu, în timp ce în celelalte două el este copilul Anușcăi. În primul document, din 1507, Ivanciu și fiii fratelui său Stanciu, recent decedat (Mânzul, Toader, Andrușca, Ioan, Maria și Fedor), vând satul Grigorești¹. În cel de-al doilea, din 1528, îi este întărită posesiunea asupra satului Fâșcani lui Fădor, fiu al Anușcăi, alături de verii săi, fiii lui Ivanciu, anume Trifan, Maria, Ana și Irina, menționându-se că părinții lor, Anușca, respectiv Ivanco, cumpăraseră această proprietate². Un al treilea document, din 1547, întărește fraților Borcea (mare vornic), Toader și „Sora“ (fiii lui Fedor și nepoții Anușcăi), precum și verilor Trifan, Maria, Ana și Irina (fiii lui Ivanco) aceeași proprietate³.

Ioan Miclescu-Prăjescu a făcut însă o presupunere eronată, considerând, fără să argumenteze, că din aceste documente reiese clar că în ultimele două documente Ivanco este fratele Anușcăi⁴. Este mult mai plauzibil ca Anușca să fi fost soția lui Stanciul, această variantă fiind susținută și de istoricul Andrei Pippidi⁵. Însă cel mai probabil este să fie vorba de simple coincidențe de nume, iar persoanele din primul document să fie altele decât cele din ultimele două. În cazul în care ar fi vorba despre aceleași persoane, ar fi greu de explicat de ce acești presupuși urmași ai lui Stanciu Starostici sunt amintiți doar ca descendenți ai Anușcăi, deși strămoșii lor pe linie paternă au fost dregători importanți ai Moldovei. Alți urmași ai boierilor Starostici sunt menționați ca atare chiar și în secolul următor. De exemplu, un document din 1603 vorbește despre frații Pântea, Isac, Vasilie și Grozava, „copiii Măriiței, nepoții lui Stanciul Stărostescul și ai lui Mihu și ai lui Giurgea Fratovschi“⁶. Cu toate acestea, mulți istorici și genealogi

¹) Surete XVIII, p. 103. ²) D.I.R. XVI I, p. 291. ³) D.R.H. VI, p. 5.

⁴) Miclescu-Prăjescu 1937, p. 360. ⁵) Pippidi 1999, p. 160. ⁶) D.I.R. XVII I, p. 95.

au susținut varianta descendenței Micleștilor din Stanciu Starostici (identificat uneori cu Stanciu hotnogul) prin fiul său Fedor¹.

Această teorie este susținută și de arborele genealogic inclus în *Condica* familiei Miclescu² (*Condica documentelor ce adeverează ghealoghia familiei Miclescu împreună cu arborul spiței și stema care pe razământul cercetării sau întărit și prin hrisov domnesc*). Lucrarea a fost redactată în perioada 1836–1845 la inițiativa fraților Scarlat și Iordache Miclescu și conține 51 de documente, însoțite, la final, de acte prin care Tribunalul Iași, Divanul Apelativ și Divanul Domnesc ale Principatului Moldovei certifică corectitudinea transcrierilor și traducerilor incluse în condică.

Conform documentului cu numărul 9 din această condică, Gligorie, fiul lui Ionașco, a înfățișat în 1656 domnitorului Gheorghe Ștefan două urice prin care se arăta că Fedor, care stăpânise satul Fâșcani, ar fi fost „tată Borcii ce’au fost vornic și al fraților săi carii au fost moși boerinelui nostru, lui Gligorie comis, și a fraților lui”³. Deci Fedor (cel care era fiul Anușcăi în documentele din 1528 și 1547) era tatăl lui Borcea, iar acesta și frații săi erau „moșii” lui Grigorie. Pe de altă parte, dintr-un alt document reiese că Anușca era fiica lui Ion Brădicescul, acesta fiind deci bunicul matern al lui Borcea⁴.

Interpretarea cuvântului „moș” a produs confuzie în rândul istoricilor. El poate însemna bunic, străbunic (strămoș) sau unchi. Arborele genealogic anexat condicii a rezolvat foarte simplu această dilemă, făcând o triplă eroare: Borcea ar fi fost fiul lui Fedor și nepotul lui Stanciu (Starostici), care este totodată identificat cu Stanciu hotnogul⁵. Ținând cont de faptul că „moși” este

¹) Lecca 1899, p. 335; A.N.R. S.J. Botoșani, Fond Eugen Neculau, dosar 67, f. 3, 4; Tudor-Radu Tiron, Lucian-Valeriu Lefter, *op. cit.*, p. 62; Tudor-Radu Tiron, *op. cit.*, p. 773; Lefter 2015, p. 243. ²) A.R.M., *Condica*, anexă. ³) *Ibidem*, p. 16. ⁴) Maria Magdalena Székely, *Sfetcnicii lui Petru Rareș. Studiu prosopografic*, Ed. Universității „Alexandru Ioan Cuza”, Iași, 2002, p. 145. ⁵) A.R.M., *Condica*, anexă.

scris la plural, el nu are cum să însemne bunic, lucru observat și de istoricul Andrei Pippidi¹, deci termenul se referă cel mai probabil la unchi. Astfel, Ionașco este descendent din Borcea sau chiar dintr-unul dintre frații săi, Toader sau „Sora”. Însă, așa cum observa același Andrei Pippidi, între Ionașco și Borcea trebuie să mai fi existat încă o generație², astfel că tatăl lui Grigorie, Ionașco, a fost probabil nepotul unuia dintre copiii lui Fedor. Într-un document din 1547, Borcea, mare vornic al Țării de Jos, apare în originalul scris în limba polonă ca „Mikolaje Borzewicz”³, ceea ce ar însemna Nicolae, fiul lui Borcea. Aceasta este singura menționare a prenumelui lui Borcea⁴, fiind mai degrabă vorba despre o eroare venită din partea celui care a redactat documentul, ținând cont că, așa cum am văzut, vornicul era fiul lui Fedor. Conform istoricului Gheorghe Ghibănescu, Nicolae Borcea ar putea fi nepotul lui Borcea diac⁵, menționat în mai multe documente din perioada 1472–1482. Numele comun nu este însă un argument solid în susținerea acestei teorii.

Cei mai îndepărtați strămoși

Borcea rămâne deci cel mai îndepărtat strămoș sigur al Micleştilor pe linie paternă. El era fiul lui Fedor, a cărui mamă, Anușca, era fiica lui Ion Brădicescul. Borcea a fost mare vornic și pârcălab de Hotin în perioada 1545–1550⁶, sub domnia lui Petru Rareș și sub cea a fiului acestuia, Iliaș. Ionașco din Gugești, probabil nepot al lui Borcea, poate fi considerat, așadar, până la eventuala descoperire a unor noi documente, întemeietorul familiei Miclescui. El este menționat în perioada 1621–1642 în diverse documente ca martor sau scriitor de zapise⁷.

1) Pippidi 1999, p. 161. 2) *Ibidem*, p. 161. 3) D.A.P. XVI, pp. 145, 147. 4) Maria Magdalena Székely, *op. cit.*, p. 148. 5) Surete XIX, p. 2. 6) Maria Magdalena Székely, *op. cit.*, pp. 147–148. 7) Mircea Ciubotaru, *Deslușiri la începutul boierilor Miclescu*, în *Prutul*, anul V, nr. 1/2015, p. 158.

CUPRINS

<i>Studiu introductiv. Lumea întrezărită din conacul Miclescu</i> de Petre Guran, cu schițe de Ana-Maria Goilav	5
<i>Abrevieri bibliografice</i>	45

Jean Miclescu, boierul de la Călinești

ORIGINEA. FAMILIA MICLESCU	51
În căutarea începuturilor	51
Cei mai îndepărtați strămoși.	56
Primii Miclești	60
Generațiile bunicului și tatălui lui Jean Miclescu	67
OMUL	77
Primii ani de viață și studenția	77
Activitatea juridică	85
Viața personală	88
Proprietățile	102
Personalitatea, trăsăturile și pasiunile	123
Sfârșitul vieții	128
OMUL POLITIC	133
Activitatea politică	133
Primii ani în viața politică	135
Ascensiunea către prima scenă a vieții politice.	154
Apogeul. Anii 1911-1915	157
Concepția politică	179

Republicanismul	180
Lupta pentru drepturile evreilor	187
PUBLICISTUL	202
Colaborator al săptămânalului botoșănean <i>Constituționalul</i>	203
Redactor-fondator al cotidianului conservator <i>Epoca</i>	204
Conducător al publicației botoșănene <i>Prutul</i>	216
Fondator și conducător al ziarului antidinastic <i>Protestarea</i>	220
DRAMATURGUL	242
Scurta carieră de scriitor și activitatea în cadrul Junimii	242
<i>Mamă</i>	248
Reprezentării la cele trei teatre naționale	250
Aprecieri critice	253
<i>Jertfă</i>	257
Implicarea în organizarea și administrarea teatrelor.	266
<i>Încheiere</i>	279
<i>Bibliografie</i>	289
<i>Indice selectiv de nume</i>	303